

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 210/2021-59

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 3Cob/55/2018-216 z 25. októbra 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/70/2019 z 26. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/70/2019 z 26. februára 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/70/2019 z 26. februára 2020 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **567,28 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručitou ústavnému súdu 5. mája 2020, čiastočne na ďalšie konanie prijatej uznesením ústavného súdu z 9. marca 2021, domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok

podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami v civilnom spore, ktorými bolo krajským súdom na jeho odvolanie potvrdené rozhodnutie okresného súdu a najvyšším súdom bolo odmietnuté jeho dovolanie. Sťažovateľ sa domáha zrušenia oboch rozhodnutí všeobecných súdov s tým, že vec sa vráti krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ sa na okresnom súde žalobou proti žalovanej domáhal zaplatenia 21 058,44 eur ako odplaty za prevod obchodného podielu. Z vykonaného dokazovania bolo zistené, že sťažovateľ ako prevádzajúci a žalovaná ako nadobúdateľ v januári 2016, obaja zubári, uzavreli zmluvu o prevode obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá prevádzkovala zubnú ambulanciu. V zmluve bolo dojednané, že prevod sa uskutočňuje za kúpnu cenu 140 000 eur, ktoré boli splatné do konca januára 2016. Okrem toho v nasledujúcom ustanovení zmluvy bolo dojednané, že *„mesačné platby od zdravotných poisťovní za mesiac december 2015, splatná vo februári 2016 a január 2016 splatná v marci 2016 patria a budú vyplatené prevádzajúcemu v lehote najneskôr do 31.03.2016“*. Sťažovateľ tieto platby určil na v žalobe uvedenú čiastku, ktorú mu žalovaná odmietla zaplatiť. Okresný súd považoval toto dojednanie za neplatné z hľadiska určitosti a zrozumiteľnosti, a preto žalobu sťažovateľa zamietol. Rozsudok okresného súdu bol na odvolanie sťažovateľa potvrdený ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom krajského súdu, ktorý sa s právnym posúdením okresného súdu stotožnil.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré odôvodnil podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku. Ústavnou sťažnosťou namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté. Nebola zistená jeho dôvodnosť podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, keď najvyšší súd v tom, že okresný súd pojednávanie odročil pre účely vyhlásenia rozsudku na dobu viac ako 30 dní, no zároveň mu nedoručil rozsudok na pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ale mu ho odoslal až dva dni po jeho vyhlásení, nevidel porušenie práva na spravodlivý proces. Na strane druhej sťažovateľ nesprávne právne posúdenie okresného a krajského súdu videl v tom, že dospeli k záveru o absolútnej neplatnosti ustanovenia zmluvy. V tejto časti bolo jeho dovolanie odmietnuté s tým, že jeho otázka nebola otázkou hmotnoprávnou, keďže sa netýkala výkladu hmotnoprávneho predpisu, keď sťažovateľ nevymedzil konkrétnu argumentáciu, v čom podľa jeho názoru odvolací súd spornú otázku nesprávne právne posúdil a akým spôsobom ju posúdiť mal. K tomu najvyšší súd uviedol, že pri vymedzení dovolacieho dôvodu nepostačuje citovanie jednotlivých zákonných ustanovení, prípadne súdnych rozhodnutí, ale je povinnosťou dovolateľa zo zákonných ustanovení, prípadne z judikatúry určiť právny záver, ktorého nesprávnosť v súvislosti s právnymi závermi odvolacieho súdu má preskúmať dovolací súd. Najvyšší súd dospel k tomu, že sťažovateľ neuviedol právnu otázku, ktorú mal dovolací súd vo svojom rozhodnutí vecne posudzovať, a túto nie je možné zistiť ani z obsahu podaného dovolania s tým, že citovanie z jednotlivých súdnych rozhodnutí najvyššieho súdu a ústavného súdu nemožno považovať za argumentáciu dovolateľa, v ktorej má byť obsiahnuté, ako mal odvolací súd vec správne vyriešiť. Z toho najvyšší súd dospel k záveru, že sťažovateľ nevymedzil dovolací

dôvod podľa § 432 Civilného sporového poriadku, čo má za následok vylúčenie dovolacieho prieskumu právnych záverov krajského súdu.

III.

4. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva na strane jednej v tom, že pokračovaním svojej argumentácie z konania pred všeobecnými súdmi sťažovateľ dospieva k tomu, že závery právneho posúdenia rozhodnutia krajského súdu sú nesprávne a ústavne nekonformné a na strane druhej považuje za nesprávne rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jeho dovolanie.

5. Najvyšší súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že do jeho výlučnej právomoci patrí rozhodnúť o tom, či sú splnené podmienky pre dovolací prieskum. Vo vzťahu k jednotlivým námietkam sťažovateľa najvyšší súd zopakoval svoju argumentáciu z napadnutého rozhodnutia.

6. Krajský súd vo svojom vyjadrení poukázal na argumentáciu z napadnutého rozhodnutia a dôvody, pre ktoré bolo dojednanie v zmluve medzi sťažovateľom a žalovanou posúdené ako neplatné.

7. Zúčastnená osoba, ktorá bola v konaní pred všeobecnými súdmi žalovanou, uviedla, že vo vzťahu k namietaným rozhodnutiam všeobecných súdov nedošlo k porušeniu žiadneho z predpokladov neústavnosti ich postupu.

8. Sťažovateľ po oboznámení sa s týmito vyjadreniami zotrval na svojej ústavnej sťažnosti a vyjadril sa k argumentácii súdov a zúčastnenej osoby.

IV.

9. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

10. Z priebehu konania pred okresným a krajským súdom je zrejmé, že oba sudy vychádzali z nesporného skutkového stavu, ktorého základom bola listina, na ktorej bol zachytený obsah zmluvy uzavretej medzi sťažovateľom a žalovanou. Zmluva obsahovala štandardné a medzi stranami nesporné dojednanie o kúpnej cene, no okrem toho bolo v nasledujúcom ustanovení dojednané, že „*mesačné platby od zdravotných poisťovní za mesiac december 2015, splatná vo februári 2016 a január 2016 splatná v marci 2016 patria a budú vyplatené prevádzajúcemu v lehote najneskôr do 31.03.2016*“. Okresný súd a krajský súd toto dojednanie v zhode posúdili tak, že dojednanie je pre neurčitosť a nezrozumiteľnosť neplatné podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právny úkon sa musí urobiť určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

11. Predmetom dovolania sťažovateľa v jeho rozsiahlej argumentácii bola nesprávnosť tohto právneho posúdenia zisteného skutkového stavu krajským súdom. Sťažovateľ v žalobe, v odvolaní a napokon aj v dovolaní zastáva právny názor, že dojednanie v zmluve je platné, pričom rozsiahlosť jeho právnej argumentácie je reakciou na právne posúdenie v napadnutých rozhodnutiach všeobecných súdov. Táto argumentácia sťažovateľa v dovolaní zodpovedá podstate § 432, podľa ktorého dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci s tým, že dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

12. Nepřípustnosť dovolania najvyšší súd v namietanom rozhodnutí odôvodnil tak, že sťažovateľom nastolená otázka nebola otázkou hmotnoprávnou, keďže sa netýkala výkladu hmotnoprávneho predpisu, keď sťažovateľ nevymedzil konkrétnou argumentáciou, v čom podľa jeho názoru odvolací súd spornú otázku nesprávne právne posúdil a akým spôsobom ju posúdiť mal. Tento záver najvyššieho súdu je v rovine podústavného procesného práva výsledkom nesprávneho pochopenia toho, čo je právna otázka. Prvou právnou otázkou, pri ktorej sa i prvýkrát prejavuje výklad právnej normy, je posúdenie toho, či určitý skutkový stav možno podriaďiť pod konkrétnu právnu normu. Už pri tomto procese je nevyhnutné normu vykladať. Krajský súd podriadil skutkové zistenie – text zmluvy uzavretej medzi sťažovateľom a žalovanou pod § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka a relatívne neurčité pojmy zrozumiteľnosti a určitosti právneho úkonu posúdil tak, že sa vzťahujú na sporné zmluvné dojednanie. Podstatou odvolania a dovolania sťažovateľa nie je nič iné ako námietka nesprávnosti tohto právneho posúdenia, keďže sťažovateľ sa dovoláva toho, že skutkový stav nemal byť poriadnený pod § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

13. Nepřípustnosť dovolania najvyšší súd odôvodnil tým, že pri vymedzení dovolacieho dôvodu nepostačuje citovanie jednotlivých zákonných ustanovení, prípadne súdnych rozhodnutí, ale je povinnosťou dovolateľa zo zákonných ustanovení, prípadne z judikatúry určiť právny záver, ktorého nesprávnosť v súvislosti s právnymi závermi odvolacieho súdu má preskúmať dovolací súd. Tento záver najvyššieho súdu je znova výsledkom nesprávneho uchopenia toho, čo treba rozumieť pod právnou otázkou. Je zrejmé, že jediný a podstatný právny záver, ktorý sťažovateľ dovolaním namietal, je záver právneho posúdenia krajského súdu o tom, že sporné dojednanie v zmluve je neplatné, zatiaľ čo podľa neho ide o platné zmluvné dojednávania.

14. Napokon najvyšší súd dospel k tomu, že sťažovateľ neuviedol právnu otázku, ktorú mal dovolací súd vo svojom rozhodnutí vecne posudzovať, a túto nie je možné zistiť ani z obsahu podaného dovolania s tým, že citovanie z jednotlivých súdnych rozhodnutí najvyššieho súdu a ústavného súdu nemožno považovať za argumentáciu dovolateľa, v ktorej má byť obsiahnuté, ako mal odvolací súd vec správne vyriešiť. I táto časť dôvodovania najvyššieho súdu je buď nepochopením toho, čo je právna otázka, alebo zatváraním očí predtým, že celou a jedinou podstatou sporu sťažovateľa a žalovanej je to, či je zmluvné dojednanie platné tak, ako ho právne posudzuje sťažovateľ, alebo neplatné pre neurčitosť a nezrozumiteľnosť tak, ako ho právne posudzuje žalovaná, okresný a krajský súd.

15. Všetky na spore zúčastnené subjekty k tejto otázke zaujali jasné, zrozumiteľné, dostatočne vyargumentované, no otázkou je, či v rovine podústavného práva správne hmotnoprávne posúdenie. Jediným subjektom, ktorý sa k tejto otázke odmietol vyjadriť, čo sa prejavilo odmietnutím

dovolania sťažovateľa, bol najvyšší súd, keď dospel k záveru, že sťažovateľ nevymedzil dovolací dôvod podľa § 432 Civilného sporového poriadku. Tento záver najvyššieho súdu je výsledkom zjavne nesprávneho právneho posúdenia procesnej otázky prípustnosti dovolania. Ako bolo uvedené, treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania, no táto interpretácia nemôže byť nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd, svojvoľná a formalistická tak, ako tomu bolo v prípade dovolania sťažovateľa, ktoré nastolilo otázku právneho posúdenia medzi stranami skutkovo nespornej, písomne uzavretej zmluvy. Odmietnutie dovolania sťažovateľa je výsledkom zjavnej chyby právneho posúdenia otázky prípustnosti dovolania. Súdna ochrana nebola sťažovateľovi najvyšším súdom poskytnutá v zákonom – Civilným sporovým poriadkom predpokladanej kvalite, čo viedlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

16. K tomu treba dodať, že odpovede na súčasné a budúce právne otázky sa netvorila len formulovaním abstraktných právnych viet bez vzťahu na konkrétny skutkový stav, ale aj množstvom na seba nadväzujúcich odpovedí na právne posúdenie rôznych konkrétnych skutkových stavov z pohľadu relatívne neurčitých zákonných pojmov, ktorým je v tomto prípade aplikovaná neurčitosť a nezrozumiteľnosť právneho úkonu ako dôvodu jeho neplatnosti. Právny obsah takýchto pojmov sa môže tvoriť len vo vzťahu ku konkrétnym skutočnostiam. Nielen okresný, ale aj krajský súd tieto pojmy vykladali argumentačnými nástrojmi, z ktorých dospeli k záveru, že žaloba sťažovateľa nie je dôvodná, a to na základe neplatnosti sporného zmluvného dojednania. Zatiaľ čo sťažovateľ správnosť odpovede na právnu otázku, ktorá mu bola daná nižšími súdmi, spochybnil, najvyšší súd odmietnutím dovolania zostal jediným zúčastneným aktérom, ktorý sa odmietol zaoberať správnosťou procesom nastolenej právnej otázky.

17. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa priznáva v spojení čl. 51 ods. 1 ústavy v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Týmto ustanoveniami sú i normy, ktorých výklad viedol k odmietnutiu dovolania sťažovateľa. Najvyšší súd môže na dovolaní položenú otázku odpovedať podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku i odmietnutím dovolania pre jeho neprípustnosť podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Zmysel noriem civilného procesu o dovolaní bol v napadnutom rozhodnutí vyložený nesprávnym a ústavne nekonformným smerom, čo viedlo k nezodpovedaniu sťažovateľom nastolenej právnej otázky na nižšími súdmi zistený skutkový stav. To viedlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj keď čl. 6 ods. 1 dohovoru priamo nevytvára povinnosť štátu zriaďovať či už odvolacie alebo dovolacie súdy, štát, ktorý takéto inštalácie zriadi, je povinný zabezpečiť účastníkom takýchto konaní základné záruky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na sťažovateľom v dovolaní vyjadrenú právnu otázku nebola najvyšším súdom sformulovaná žiadna odpoveď. Preto došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Vychádzajúc z porušenia základného práva sťažovateľa napadnutým rozhodnutím, ústavný súd rozhodnutie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude nevyhnutné posúdiť sťažovateľom nastolenú otázku právneho posúdenia platnosti zmluvného dojednania.

19. Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. V zásade možno súhlasiť s tým, že zásah všeobecných

súdov v podobe vyslovenia neplatnosti sťažovateľom uzavretej zmluvy môže viesť k porušeniu týchto základných práv. Na strane druhej z toho, že o tejto otázke nebolo všeobecnými súdmi definitívne rozhodnuté v dôsledku nesprávneho odmietnutia dovolania, nemožno dospieť, že by k porušeniu týchto práv sťažovateľa došlo namietaným rozhodnutím dovolacieho súdu. Preto nebolo ústavnej sťažnosti v tejto časti namietaného porušenia práv vyhovené. Rovnako nebolo vyhovené ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal porušenia svojich práv napadnutým rozhodnutím krajského súdu, keďže správnosť záverov právneho posúdenia tohto rozhodnutia bude predmetom dovolacieho konania po zrušení rozhodnutia najvyššieho súdu týmto nálezhom.

V.

20. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 567,28 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 177 eur) a za jeden úkon právnej služby v roku 2021 (vyjadrenie 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,62 eur a 10,87 eur) predstavuje 567,28 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2021

Robert Šorl
predseda senátu